

ISSN: 2672-9962 (online)

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการและบทความทวิสารณหนังสือที่เป็นภาษาไทยและมีข้อค้นพบข้อเสนอแนะที่เป็นนวัตกรรม รวมถึงความคิดริเริ่มที่มีผลกระทบต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติในวงกว้าง อีกทั้งยังมุ่งหมายที่จะเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสาขาต่าง ๆ และสนับสนุนการศึกษา การสอน โดยเน้นสาขาวิชาพระพุทธศาสนา การบริหารการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม และฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารวิจัยวิชาการ

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.

พระพรหมวัชรธีรจารย์, ศาสตราจารย์ ดร.

พระเทพพรเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.

พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.

พระธรรมวชิรธีรคุณ, รองศาสตราจารย์ ดร.

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม

รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิจู ศรีทอง

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**กองบรรณาธิการ****มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**

พระศรีสมโพธิ, ดร.

รองศาสตราจารย์ สยาม คำปรีดา

ดร.ภารตรา แก้วบุตรดี

หน่วยงานภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งานจิตรเจริญ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พระเมธาวิเชียร, รองศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนินทร์ วสันต์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญชัย บุญหนัก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลมาศ ปฐมวนิชกุล

นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเวศน์ มหารัตนสกุล

นักวิชาการอิสระ

ดร.จรรยาศักดิ์ สุนทรเดชา

บริษัท เอเชีย คอนเน็คต์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด

ฝ่ายจัดการวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตติยา เหนืออำนาจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ดิเรก ดั่งลอย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 999 หมู่ 6 ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทรศัพท์ 099-2969229
E-mail: journal.jra@gmail.com
[https:// https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/index](https://https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/index)

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสารวิจัยวิชาการ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. พระธรรมวชิรธีรคุณ, รศ. ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระราชรัตนเวที, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. พระศรีสมโพธิ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. พระครูนิวาส์สีลขันธ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. พระเมธีวชิรบัณฑิต, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษ ฐิริปญโญ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
10. พระครูสุธีธรรมบัณฑิต, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
11. ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12. ศ.ดร.จ่านงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
14. รศ.ดร.ประเทือง ภูมิภัทราคม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
15. รศ.ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
16. รศ.ดร.พิสมัย รัชชนะชัย พูลสุข	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
17. รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
18. รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
19. รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
20. รศ.ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
21. รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
22. รศ.ดร.ภัทรพล ไฉยยืน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
23. รศ.ดร.ณัฏธีร์ ศรีดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
24. ผศ.ดร.สมคิด พุ่มทุเรียน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
25. ผศ.ดร.สุกัญญาณัฐ อบสิณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
26. ผศ.ดร.ศิริโรจน์ นามเสนา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
27. ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
28. ผศ.ดร.มดุง วรธนทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
29. ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
30. ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
31. ผศ.ศศิภิจจ์ อัจฉัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
32. ผศ.ดร.สมบัติ นามบุรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

33. ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
34. ผศ.ดร.รัตติยา เหนืออำนาจ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
35. ดร.ภาราดร แก้วบุตรดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. พระเมธาวิเชียรสร, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ศ.ดร.วัชรระ งามจิตระเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. ศ. (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญชัย	ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
4. รศ.ดร.กุหลาบ รัตนสังข์ธรรม	มหาวิทยาลัยบูรพา
5. รศ.ดร.สุวิทย์ รักสัตย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
6. รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
7. รศ.ดร.ธานี เกสทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
8. รศ.ดร.อุทัยวรรณ ภูเทษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
9. รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
10. รศ.ดร.ชนินทร์ วสินนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
11. รศ.ดร.ช่วงโชติ พันธุเวช	นักวิชาการอิสระ
12. รศ.ดร.พฤกษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
13. รศ.ดร.สุรีย์พงศ์ โพธิ์ทองสุนันท์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
14. รศ.ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
15. รศ.ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
16. รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
17. รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
18. รศ.ดร.พรรณอร วันทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
19. รศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
20. รศ.ดร.ธัญชัย บุญหนัก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
21. ผศ. ว่าที่ร้อยตรี ดร.โสภณ ลาววรรณ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
21. ผศ.ดร.ยุวดี วิทยพันธ์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
22. ผศ.ดร.นันทนา อุ่นเจริญ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
23. ผศ.ดร.เนติรัฐ วีระนาคินทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
24. ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
25. ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
26. ผศ.ดร.ธัญชัย บุญหนัก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
27. ผศ.ดร.วิมลมาศ ปฐมวนิชกุล	นักวิชาการอิสระ
28. ผศ.ดร.ภูริวัฒน์ คัมภีร์ภาพพัฒน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
29. ผศ.ดร.กิตติพงษ์ โสภณธรรมภาณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
30. ผศ.ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
31. ผศ.ดร.ศิริวรรณ กมลสุขสถิตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
32. ผศ.ดร.ธีรพจน์ แนบเนียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
33. ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

34. ผศ.ดร.ประภัศสร วรณสถิตย์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
35. ผศ.ดร.เบญจมาศ สุขสถิตย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
36. ผศ.ดร.กฤษณะ ดาราเรือง	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
37. ผศ.ดร.วรงค์ธรรม สรณะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
38. ผศ.ดร.จันทร์คม์ ภูติอริวัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
39. ผศ.ดร.สิบเอก ดร.เศรษฐวิสุทธ์ พรหมสิทธิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
40. ผศ.ดร.มยุรี รัตน์เสริมพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
41. ผศ.ดร.ประเวศน์ มหารัตน์สกุล	นักวิชาการอิสระ
42. ผศ.ดร.ปาริชาติ สายจันดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
43. ผศ.ดร.ธีรวัฒน์ แสนคำ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
44. ผศ.ดร.ประทีป พิษทองหลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
45. ผศ.ดร.อรอนงค์ สรรเสริญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
46. ดร.อัคนันท์ อริยศรีพงษ์	นักวิชาการอิสระ
47. ดร.จินตนาภา โสภณ	ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
45. ดร.ชนิกา แสงทองดี	นักวิชาการอิสระ
46. ดร.พิสิษฐ์ จอมบุญเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
47. ดร.จรูญศักดิ์ สุนทรเดชา	บริษัท เอเชีย คอนเน็คท์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด
48. ดร.สมนึก หงษ์ยิ้ม	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี
49. ดร.วรพล ชินเพชร	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
50. พันเอก ดร.สาธิต ทิพย์มณี	กรมแพทย์ทหารบก
51. ดร.ปัญญาณิสาร์ องค์กรปรัชญากุล	มหาวิทยาลัยเกริก
52. ดร.วิไลวรรณ เทียนประนอมกร	โรงเรียนแย้มจากตวิชานุสรณ์
53. ดร.พิเชษฐ์ วันทอง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
54. ดร.สุรัชย์ พุดชู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
55. ดร.จาดรงค์ สุทาวัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
55. พระมหาจักรพล อาจารย์สุโภ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
56. นางสาวโอปอล์ รังสิมันตุชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
54. นายปัญญา พรหมบุตร	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาานครสวรรค์
55. นายสรารุช แสงอรุณ	บริษัท กรุงศรี นิมเบิล จำกัด
56. อาจารย์รัตนา อนุตตรังกูร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
57. อาจารย์นันทิยา สัตยวาที	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
58. อาจารย์ธีรพงศ์ พรหมวิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศ

1. ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญศรี
2. รศ.ดร.สุรีย์พงศ์ โพธิ์ทองสุนันท์
3. รศ.ดร.สมาน งามสนินท
4. รศ. สยาม คำปรีดา
5. ผศ.ดร.สุดากาญจน์ ปัทมดีเล็ก

- ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยวิชาการ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยผู้พิมพ์จะนำเสนอบทความให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) พิจารณาก่อนการตีพิมพ์ให้เกิดคุณภาพสูงสุด ทั้งนี้เพราะบทความวิชาการที่อยู่ในวารสารฯ นั้นต่างก็มีข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะที่จะกลายเป็นนวัตกรรม รวมถึงอาจจะส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยในฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิจัย 20 บท และบทความวิชาการ 5 บท ซึ่งทางกองบรรณาธิการได้มีการคัดเลือกมานำเสนอเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทเชิงสถานการณ์ ดังนี้

พระครูรัตนสุตาภรณ์, พระราชรัตนสุธี, พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี, พระสันต์ทัศน์ คมภีรปถุญญ ญญาณี บุญทองคำ และกษิตศรี ชื่นวิทยา บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาภูมินิเวศนธรรมชาติผ่านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชนพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก” พบว่า 1) แนวทางการพัฒนาภูมินิเวศทุ่งแสลงหลวงมี 2 ประเด็น คือ 1.1) ด้านองค์ความรู้ โดยการสร้างเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำด้านองค์ความรู้ และการรักษาภูมิปัญญา โดยใช้วัดในชุมชนเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูล เป็นแหล่งศูนย์รวมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน และ 1.2) ด้านการจัดการความรู้ เป็นการจัดแนวทางการเรียนรู้เพื่อตอบสนองชุมชนท้องถิ่นในด้านการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วม ระหว่างชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐ ในการจัดการสร้างกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชน ได้แก่ การสร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมกิจกรรมสำนึกรักบ้านเกิด เพื่อรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยหน่วยงานจัดสถานที่เหมาะสมในวัดเป็นจุดบูรณาการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่สามารถศึกษาความรู้ ข้อมูลอัตลักษณ์ชุมชนได้ตลอดทั้งปี และ 2) การพัฒนาระบบภูมินิเวศด้วยการจัดการความรู้แบบมี

ส่วนร่วมกับชุมชน พบว่า 2.1) การให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ให้อุบัติการณ์ชาติ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ โดยให้มีการศึกษาถึงนิเวศวิทยา และความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม ในการดำรงชีวิต ให้ผสมกลมกลืน กับธรรมชาติที่อยู่โดยรอบ 2.2) การสร้างจิตสำนึกแห่งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการทำให้บุคคล เห็นคุณค่าและตระหนัก ในสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ โดยการให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาจิตใจของบุคคล 3) การส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยให้เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม ดำรงชีวิต จะเป็นสิ่งที่เกิดตามมา จากการให้การศึกษาและการสร้างจิตสำนึก ทำให้มีการดำรงชีวิต โดยไม่เบียดเบียนธรรมชาติ

พระครูธรรมธรปิยะ ปิยชน (ภริปริชาเลิศ), พระมหาไธ้ ธมมเมธี และศิริโรจน์ นามเสนา บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ด้วยยาสมุนไพรรักษาของพระสงฆ์ไทย” พบว่า 1) งานด้านการสาธารณสงเคราะห์ ในพระพุทธศาสนาได้ปรากฏเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์และการพัฒนาชุมชน ทั้งในรูปของนิทาน คำสอน และบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากมาย เรื่องเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นว่า พระพุทธศาสนาสันนิบาตสนุนการเข้าไปมีหน้าที่และบทบาทในสังคมของพระภิกษุสงฆ์ และยกย่องการกระทำที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขต่อสาธารณชน 2) งานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทย เป็นการจัดการให้การสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด ทายกทายิกาของวัดหรือประชาชนทั่วไป วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้านและบ้านอยู่ได้ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็เป็นหน้าที่ของวัดจะต้องจัดการสงเคราะห์ช่วยเหลือ และ 3) การพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ด้วยยาสมุนไพรรักษาของพระสงฆ์ไทย ด้านแพทย์ผู้ทำการรักษาผู้ที่จะเป็นแพทย์จะต้องมีความรู้ในเรื่องยารักษาโรคเป็นอย่างดี และใช้ยากับผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง ถูกโรคและถูกวิธีอีกด้วย ด้านจิตใจต้องมีการนำหลักการวิปัสสนากรรมฐานมาประยุกต์ใช้กับผู้ป่วยเพื่อยกระดับจิตใจให้เกิดปัญญาและสันติสุข ด้านสถานที่ต้องจัดห้องพยาบาลจัดระบบบำบัดสิ่งปฏิกูลภายในวัดให้เป็นระบบไม่ให้เกิดมลภาวะ มีความสลับปะยกับผู้มารักษา

พระครูวินิตธรรมมาทร (สมพร นิมานวล), วรฤต เกื้อนช่าง และพระเทพวชิรเมธี (วีระ วรปญโญ) บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 4 ตามหลักอิทธิบาท 4” พบว่า การดำเนินการบริหารงานวิชาการพบปัญหาหลายอย่าง โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในการดำเนินงานค่อนข้างมาก ทั้งด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ปัญหาเหล่านี้ล้วน

ส่งผลต่อ คุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนทั้งสิ้น การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นภารกิจของผู้บริหารที่ต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทาง ด้านวิชาการ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้อ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้ง 6 ด้าน มีรูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านละ 4 รูปแบบ และ 3) ผลการประเมินรูปแบบรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

พระมหาภัทรชัย กิจจชโย (เพียรประกิจ), พระมหาไธ้ ธมฺมเมธี และศิริโรจน์ นามเสนา บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาอินทรีย์ 5 ของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดสิงห์บุรี” พบว่า สภาพการพัฒนาอินทรีย์ผู้ปฏิบัติต้องปรับคุณธรรมเหล่านี้ให้สมดุลกัน สัทธา กับ ปัญญา หากศรัทธามากไปจักทำให้เป็นผู้เชื่อโดยมงาย จึงจำเป็นต้องเจริญปัญญาให้มากขึ้นเพื่อรู้ตามความเป็นจริง 2) การพัฒนาอินทรีย์ 5 เกิดความเลื่อมใสศรัทธาต่อการปฏิบัติ คือ สำนักปฏิบัติที่ร่มรื่น สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีสถานที่ปฏิบัติที่มีความพร้อม และ 3) แนวทางการพัฒนาอินทรีย์ 5 เริ่มต้นจากการศึกษาเล่าเรียนและคิดวิเคราะห์ วิจัย ตั้งสมมติฐาน ถกเถียงหาเหตุผล ยังไม่เพียงพอที่จักเป็นใหญ่ หรือเป็นอินทรีย์ได้ ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติลงมือทดลองดำเนินการด้วยประสบการณ์ตรง ที่เรียกว่า ภาวนา ทำให้มี ทำให้เจริญ มีสติระลึกรู้สภาพธรรมตามเป็นจริงในขณะปัจจุบัน

ศักรินทร์ ยอดแก้ว และธัญวดี กำจัดภัย บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสตรึมโพรอินโนเวเตอร์ร่วมกับเกมเป็นฐาน เรื่อง แอนิเมชัน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย” พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมเป็นรูปแบบการสอนแบบบรรยายที่ไม่มีการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและไม่ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริง 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสตรึมโพรอินโนเวเตอร์ร่วมกับเกมเป็นฐาน มีความพึงพอใจในภาพรวมค่าเฉลี่ย 4.74 อยู่ในระดับมากที่สุด

ขวัญดาว ปิ่นทองพันธุ์ บทความวิจัยเรื่อง “การสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมทักษะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ กรณีศึกษานักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา” พบว่า 1) ผลการประเมินสื่อส่งเสริม

ทักษะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ด้านการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์มีความน่าเชื่อถือความแม่นยำด้านระยะทาง การจัดแบ่งโซนการนิเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.62) และ 2) ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อการสร้างสื่อด้วยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์สามารถนำไปใช้ประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.63)

พิมพ์พลอย จันทร และสุตภากาญจน์ ปัทมดิลก บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะการฟังผ่านภาพยนตร์การ์ตูนภาษาอังกฤษและการตั้งคำถามตามลำดับขั้นของ Revised Bloom’s Taxonomy สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” พบว่า นักเรียนมีทักษะการฟังภาษาอังกฤษดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังจากศึกษาภาพยนตร์การ์ตูน และมีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมในห้องเรียนอยู่ในระดับพอใจมาก รวมทั้งได้ข้อสรุปว่าภาพยนตร์การ์ตูนภาษาอังกฤษสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนภาษาอังกฤษแบบทางเลือก ร่วมกับการเลือกใช้สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมทักษะการฟังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป

อัศนัย แยมอาษา และทักษญา ส่งาโยธิน บทความวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการความเสี่ยงของอุตสาหกรรมการผลิตคอนกรีตผสมเสร็จภาคตะวันตกของประเทศไทย” พบว่า 1) 1) ปัจจัยเสี่ยงภายในองค์กร คือ วัฒนธรรมองค์กร นโยบายการบริหาร แผนอัตรากำลัง กระบวนการทำงาน ระบบสารสนเทศ ส่วนปัจจัยเสี่ยงภายนอกองค์กร คือ การลดต้นทุนการผลิต และสถานการณ์การเมือง ด้านการตลาดเกี่ยวกับการให้บริการ มาตรฐานคุณภาพสินค้า การพัฒนาและรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ด้านแผนรองรับภัยธรรมชาติ กิจกรรม CSR และความเชื่อมั่นภาพลักษณ์องค์กร 2) ระดับและลำดับความเสี่ยงพิจารณาถึงโอกาสที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ความถี่ที่จะเกิดความเสี่ยง แหล่งที่มาของความเสี่ยง ระดับความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร ควรมีแผนการประเมินความเสี่ยงอย่างชัดเจน 3) ประเภทปัจจัยความเสี่ยง คือ ด้านการบริหาร ด้านกลยุทธ์การขายและการตลาด ด้านกลยุทธ์การแข่งขัน ด้านการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาความสามารถของพนักงาน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านกฎระเบียบ และด้านคู่มือการปฏิบัติงานให้ครบทุกขั้นตอน 4) ความสัมพันธ์ของปัจจัยความเสี่ยงภายในองค์กร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม การบริหารงาน การบริหารคน กระบวนการทำงาน ระบบสารสนเทศ คู่แข่ง เศรษฐกิจการเมือง ภัยธรรมชาติ ภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่น เป็นต้น และการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง และ 5) แนวทางการจัดการความเสี่ยง โดยการกำจัดปัจจัยเสี่ยง ลดขนาดความเสี่ยง กระจายความเสี่ยง และยอมรับความเสี่ยง โดยกระบวนการกำกับดูแล พัฒนากลยุทธ์ ปรับปรุงการบริหารการเงิน และพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความสามารถการเขียนบทความวิจัยและการนำเสนอผลงานวิจัยสำหรับครู” พบว่า 1) กิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสานมีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมที่สุด 2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) 3) ความสามารถในการเขียนบทความและการนำเสนออยู่ในระดับดี และ 4) ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสานในการพัฒนาทักษะและสร้างความพึงพอใจแก่ครู

ศุภกานต์ เจริญสุข บทความวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจรุ่นที่ 14 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า 1) 1) ความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจรุ่นที่ 14 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ส่วนมากเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดร้อยละ 84.50 และ 2) พฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจรุ่นที่ 14 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.64$)

รัตดาวรรณ วงศ์คำจันทร์, วาโร เฟิงส์สวัสดิ์ และเอกลักษณ์ เพ็ญสา บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา” พบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างความตระหนัก 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 3) การสร้างทีมผู้นำ 4) การสร้างวิสัยทัศน์ 5) การกำหนดกลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลง 6) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง 7) การสร้างการสื่อสารทุกช่องทาง 8) การรักษาการเปลี่ยนแปลงให้คงอยู่ และ 9) การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์

พีระ ดีเลิศ, อัจฉรา นิยมภา และธีระวัฒน์ มอนโรสง บทความวิจัยเรื่อง “องค์ประกอบของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก” พบว่า องค์ประกอบของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ความรวดเร็ว ความถูกต้องแม่นยำ การบรรลุเป้าหมาย และการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวจะนำไปสู่การกำหนดองค์ประกอบ ตัวแปร และพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของผู้บริหารวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกต่อไป

ไพรัตน์ กลิ่นทับ, วรกฤต เกื่อนช้าง และพระมหาอุตร อุตโตโร บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัด พิจิตร ตามหลักอิทธิบาท 4” พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตร บูรณาการทักษะอาชีพกับรายวิชาอื่น ๆ นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ด้านการบริหารงบประมาณ มีการจัดสรรงบประมาณ ทรัพยากร สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และระดมทรัพยากรจากเครือข่ายมาร่วมจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานบุคคล มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ สร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจ ยกย่อง สนับสนุนให้ก้าวหน้า ด้านการบริหารทั่วไป มีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม สนับสนุนและจัดการศึกษา ใช้ PDCA ขับเคลื่อนงาน มีเป้าหมาย คือ นักเรียนมีทักษะอาชีพและมีรายได้ การสร้างเครือข่ายและการประสานงานช่วยให้การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำเร็จ 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ด้านบริหารวิชาการ ได้รูปแบบ 12 แนวทาง ด้านบริหารงบประมาณ ได้ 10 แนวทาง ด้านบริหารงานบุคคล ได้ 6 แนวทาง ด้านบริหารทั่วไป ได้ 6 แนวทาง และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร ตามหลักอิทธิบาท 4 ทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

ทัชชกร แสงทองดี และชนิกา แสงทองดี บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร” พบว่า 1) สภาพความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า นักท่องเที่ยวมีความกังวลด้านความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนความคิดเห็นต่อการจัดการความปลอดภัยในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญในการจัดการความปลอดภัยคือ การดำเนินการทั้งในเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหา และการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 2) รูปแบบการจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมครอบคลุมการจัดการความปลอดภัย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอาชญากรรม ด้านอุบัติเหตุ ด้านสาธารณสุข ด้านภัยธรรมชาติ ด้านการหลงทาง และด้านพืชและสัตว์ในแหล่งท่องเที่ยว โดยการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์นั้น รัฐบาลและหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ควบคู่ไปกับการสร้างเครือข่ายชุมชนและอาสาสมัครเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการในเชิงพื้นที่

จิราภรณ์ มีสง่า และศิริพล แสนบุญส่ง บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูงของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา” พบว่า 1) การออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูงใช้แนวคิดของ ADDIE Model โดยแอปพลิเคชันสามารถใช้งานได้ทั้งสมาร์ตโฟนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ และใช้งานผ่านเว็บเบราว์เซอร์ มีลักษณะเป็นเกมที่ผู้เล่นสามารถเข้าใช้งานง่าย ขั้นตอนวิธีการเล่นไม่ซับซ้อน มีสถานการณ์เป็นภาพตัวการ์ตูน สีสันสวยงาม มีเสียงบรรยายประกอบภาพเคลื่อนไหว มีเสียงดนตรี มีคำถามเลือกตอบเกี่ยวกับการคิดขั้นสูง และมีการรายงานผลคะแนน และผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันจากผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมอยู่ระดับมาก และ 2) ผลการใช้แอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่าหลังการใช้แอปพลิเคชัน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีความสามารถในการคิดขั้นสูงสูงกว่าก่อนการใช้แอปพลิเคชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันภาพรวมอยู่ในระดับมาก

พิมพ์พรลภัส ลักษณะวิเชียร, ภาสกร เรืองรอง และพิชญาภา ยวงสร้อย บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏศิลป์” พบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏศิลป์ มีทั้งสิ้น 9 องค์ประกอบหลัก และ 38 องค์ประกอบย่อย โดย 7 องค์ประกอบหลักด้านบริบท ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านสื่อการสอน 2) องค์ประกอบด้านผู้สอน 3) องค์ประกอบด้านเนื้อหาวิชา 4) องค์ประกอบด้านผู้เรียน 5) องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 6) องค์ประกอบด้านวิธีการสอน และ 7) องค์ประกอบด้านการประเมินผล และ 2 องค์ประกอบหลักด้านกระบวนการ ได้แก่ ด้านขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ผลการหาคุณภาพของรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ พบว่า โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.20) เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คือ ด้านการประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D.=0.66) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.59$, S.D.=0.76) และองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมในระดับมาก คือ ด้านสื่อการสอน ($\bar{X} = 4.47$, S.D.=0.67) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.42$, S.D.=0.77) ด้านเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 4.42$, S.D.=0.71)

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.45$, S.D.=0.71) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.43$, S.D.=0.69) ด้านขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D.=0.71) และด้านวิธีการสอน ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.73) ตามลำดับ ทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นรับรองคุณภาพของรูปแบบทุกองค์ประกอบ

ภัศราภรณ์ งามสมจันทร์, เขาวฤทธิ จงเกษกรณ์ และภาราดร แก้วบุตรดี บทความวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และเวลาโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีนครเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่าวตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า 1) ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และเวลาโลก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ทั้ง 6 แผน อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด และมีประสิทธิภาพโดยรวม (E_1/E_2) เท่ากับ 92.12/90.22 2) ผลการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม, อรชร ไกรจักร, กรรณิการ์ ชาวเงิน, พระมหาวิญญูธรรม ศรีชัย, พระมหาวุฒิชัย บุญถึง และพระมหานุกูล อริยธรรมวัฒนา บทความวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมเพื่อสร้างสรรค์ นวัตกรรมวิถีพุทธสำหรับจัดการขยะในชุมชน” พบว่า 1) ผลการศึกษาหลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการจัดการขยะ พบว่า หลักการจัดการขยะ มี 4 หลักการ ได้แก่ การคัดแยกขยะ การจัดการขยะตามหลัก 3 Rs หน้าบ้านนำมอง บ้านสวยเมืองสะอาด ส่วนหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการจัดการขยะ ได้แก่ ปัจจยแห่งสัมมาทิฎฐิ อธิบาท สัมมปปธาน เมื่อวิเคราะห์หลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมด้วยวิธีการทางปรัชญาแล้ว ทำให้พบว่า หลักการจัดการขยะมีข้อบกพร่องในแง่ที่ว่า เป็นเพียงหลักการที่สอนให้ประชาชนจัดการขยะเท่านั้น แต่ไม่ได้ปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนรักสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๆ ที่การที่ประชาชนจะจัดการขยะได้ มีผลมาจากจิตสำนึก ส่วนหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการจัดการขยะมีข้อบกพร่องในแง่ที่ว่า เป็นหลักธรรมที่มีความล้าสมัยเพราะพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้เมื่อสองพันกว่าปีมาแล้ว หากไม่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน หลักพุทธธรรมคงไม่เกิดประโยชน์ต่อ

สังคมปัจจุบัน และ 2) ผลการบูรณาการหลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมวิถีพุทธสำหรับจัดการขยะในชุมชน พบว่า การบูรณาการหลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมตามวิธีบูรณาการของพระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) คือ การปรับพระพุทธศาสนาเข้าหาศาสตร์ ทำให้ได้นวัตกรรมวิถีพุทธสำหรับจัดการขยะในชุมชน

สมาน ศิริเจริญสุข, บุญทัน ดอกไธสง และสุรพล สุษะพรหม บทความวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการในการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมของศาลยุติธรรม” พบว่า 1) กระบวนการบริหารจัดการในการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมของศาลยุติธรรมมีการเตรียมความพร้อมใน 3 เรื่อง คือ การเตรียมหรือพัฒนาบุคลากร การจัดหางบประมาณ และพัฒนาความพร้อมของอาคารสถานที่เพื่อรองรับโครงการ ผ่านกระบวนการ PDCA คือ วางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ และปรับปรุงพัฒนา และ 2) การพัฒนาการบริหารจัดการในการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย 2.1) การสนับสนุนให้โครงการนี้เป็นอีกหนึ่งบทบาทหน้าที่ (ฉันทะ) ซึ่งกระทำในลักษณะของ ภารกิจหลัก ภารกิจเชิงรุก กระบวนการยุติธรรมทางเลือก การส่งต่อผู้รับคำปรึกษา และการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีผลการประเมินภาพรวมในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด 2.2) การส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการเตรียมความพร้อม (วิริยะ) ผ่านการผลักดันงบประมาณ ส่งเสริมการจัดเก็บข้อมูล ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพิ่มช่องทางในการติดต่อ และดำเนินนโยบายต่อเนื่อง ผลการประเมินโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด 2.3) ด้านการริเริ่มในการสร้างระบบหรือระเบียบการทำงาน (จิตตะ) คือ สร้างระบบการทำงานที่ต่อเนื่อง สร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างระเบียบข้อบังคับ และริเริ่มโครงการช่วยเหลือ ผลการประเมินโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด และ 2.4) ด้านการทบทวนในประเด็นที่ยังมีข้อขัดข้อง (วิมังสา) คือ ทบทวนระบบอาวุโสศาล และทบทวนการทับซ้อนเชิงภารกิจ ผลการประเมินโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

มณฑิรา บุตโยธี, วรกฤต เกื่อนช้าง และธานี เกสทอง บทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6” พบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1.1) ขั้นการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างตระหนักให้ทุกคนมองเห็นประโยชน์ร่วมกัน 1.2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การติดต่อสื่อสารสองทาง จัดกิจกรรมให้สมาชิกได้กระทำร่วมกัน 1.3) ขั้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานเครือข่ายโดยมี

เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ข้อตกลงร่วมกัน 1.4) ชั้นบริหารจัดการเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเครือข่าย จัดโครงสร้าง กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ วางกฎ กติการ่วมกัน 1.5) ชั้นพัฒนาความสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้สมาชิกมีโอกาสได้ ปฏิสัมพันธ์กัน 1.6) ชั้นรักษาความสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างขวัญ กำลังใจ เชิดชูเกียรติแก่สมาชิก 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า มีรูปแบบทั้งสิ้น 24 แนวทาง และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการ บริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความ เป็นไปได้ในการปฏิบัติ และประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

พระนพต สุทธิธมโม (มุลทาติ), พระปลัดวุฒิพงษ์ กิตติวณโณ (ผลไม้) และพระ ปลัดเมธี เขมพลโย (สอนวันดี) บทความวิชาการเรื่อง “การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารสำหรับพระภิกษุสามเณร” พบว่า ภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการสื่อสารตั้งแต่อดีต จนถึงยุคปัจจุบันเพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญในทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ เพื่อเป็น สื่อและเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของโลกที่มีความหลากหลาย ซึ่งจะสร้าง สันติสุขและมิตรภาพสู่ประเทศต่าง ๆ นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความตระหนักถึงความ แตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม สังคมการปกครอง การเมืองและเศรษฐกิจ นอกจากนั้นยังเข้าถึง องค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตดีขึ้น ด้วยบทบาทหน้าที่ของวัดในปัจจุบัน ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณวัตถุสถานและศาสนานั้น พระสงฆ์และสามเณร ที่อยู่ในวัดที่เป็นแหล่งการท่องเที่ยวเหล่านี้จึงต้องมีการปรับตัวโดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาอังกฤษที่ จะใช้เป็นสื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือมากกว่ามัคคุเทศก์ทั่ว ๆ ไป และยัง สร้างภาพที่ดีให้กับวัด ตลอดถึงประเทศชาติและพระพุทธศาสนา

พระเทพ ปยสีโล (พึงทองคำ) และศิริโรจน์ นามเสนา บทความวิชาการเรื่อง “วิถีการ พึ่งพระรัตนตรัยในชีวิตประจำวัน” พบว่า ซึ่งชาวพุทธถือเป็นสรณะอันประเสริฐ มีคุณค่ามากกว่าสิ่ง มีค่าใด ๆ และมีอิทธิพลทั้งในชีวิตประจำวันและพิธีกรรมทางศาสนา การพึ่งพาพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์มีหลายลักษณะ บางครั้งในยามทุกข์ บางครั้งในยามสุข เมื่อรู้สึกกลัว เหงา หรือไม่มีที่ พักใจ ชาวพุทธจะหันไปพึ่งพิง บางครั้งในยามที่มีความสุขก็จะไปวัด พึ่งธรรม หรือร่วมพิธีเวียนเทียน ประทักษิณ ซึ่งสอดคล้องกับยุคพุทธกาลที่มีการพึ่งพาพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ตลอดชีวิต เมื่อชาวพุทธดำรงชีวิตด้วยความรู้ ความตื่น และความเบิกบาน ที่เปี่ยมไปด้วยกรุณา ความบริสุทธิ์

และปัญญา ชีวิตจะสว่างไสวไม่มีดมน การพึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ตามหลักพระพุทธศาสนาใช้วิธีอาศัยความรู้ที่ได้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และจิต เรียกว่า ความรู้จากอายตนะ 6 การน้อมนำพระรัตนตรัย มาเป็นที่พึ่งในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ในยามกิน ยามนอน ยามออกจากบ้าน หรือเมื่อเผชิญภัยหรือวิกฤต เป็นการสร้างกุศลธรรมที่แสดงถึงศรัทธา ความเลื่อมใส และความเคารพ ซึ่งจะนำไปสู่การละกิเลสได้ในที่สุด

อัญชลี เชี่ยวโสธร, ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และรัฐจวน คำวชิรพิทักษ์ บทความวิชาการเรื่อง “ความสุขในชีวิตของผู้สูงอายุ” พบว่า การรับรู้ของผู้สูงอายุในการคิด การรู้สึก การกระทำ ความกระตือรือร้นในการดำเนินชีวิต การดูแลสุขภาพกาย การดูแลสุขภาพจิต การมองโลกในแง่ดี การมีสัมพันธ์ภาพทางบวก การมีความยืดหยุ่นในการปรับมุมมองความคิด และการมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม สำหรับองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความสุข และมีผลต่อการปรับเปลี่ยนความคิดและความเป็นอยู่ของชีวิตประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่เรียกว่า แบบจำลองเพอร์มา หรือแบบจำลองที่ทำให้เกิดความสุขในชีวิตแบบยูโดโมนิกส์ที่เน้นศักยภาพและความเจริญรุ่งเรืองของบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้คือ รู้สึกดีมีอารมณ์บวก ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของสังคม มีสัมพันธ์ภาพที่ดีทุกรูปแบบ เข้าใจความหมายของการใช้ชีวิต แลตระหนักถึงความสำเร็จในชีวิตที่ผ่านมา นอกจากนี้ ความสุขในชีวิตของผู้สูงอายุสามารถเสริมสร้างให้เกิดขึ้นได้ โดยนำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ทางจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางจิตวิทยา

ประภาส จันทร์โคตร, พงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย บทความวิชาการเรื่อง “รูปแบบการวัดการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล” พบว่า รูปแบบเชิงทฤษฎีของรูปแบบการวัดการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นรูปแบบการวัดอันดับที่ 2 แบบ Reflective Measurement Model โดยรูปแบบการวัดอันดับที่ 1 เป็นรูปแบบการวัดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาล จำนวน 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการใช้เทคโนโลยีการประมวลผลแบบคลาวด์เสริมสร้างธรรมาภิบาล รูปแบบการใช้เทคโนโลยีอุปกรณ์พกพาเสริมสร้างธรรมาภิบาล รูปแบบการใช้เทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์เสริมสร้างธรรมาภิบาล และรูปแบบการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งเสริมสร้างธรรมาภิบาล และรูปแบบการวัดอันดับที่ 2 เป็นรูปแบบการวัดการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงว่าตัวแปรแฝงการบริหารงานวิชาการเป็นสาเหตุของตัวแปรแฝงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร ก่อนนำรูปแบบเชิงทฤษฎีของรูปแบบการวัดการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

ในยุคดิจิทัลไปใช้ประโยชน์ จะต้องทำการตรวจสอบความตรงเชิงทฤษฎีด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ชัชกร อารีกุล, วิกรม จันทระจิตร และณัฐพล คุปต์ธนโรจน์ บทความวิชาการ เรื่อง “การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุโดยใช้เกมกระดาน” พบว่า การเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุเป็นแนวคิดที่สำคัญสำหรับสังคมไทยในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศไทยเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด กล่าวคือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุโดยใช้เกมกระดานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องคำนึงถึงลักษณะของผู้สูงอายุ พัฒนาการของผู้สูงอายุ แนวคิดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสอนผู้ใหญ่ และพฤกษวิทยา เกมกระดานเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เกมกระดานเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เพราะไม่เพียงแต่มุ่งเน้นความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังคงก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม ช่วยชะลอความเสื่อมของเซลล์สมอง สนุกสนาน คลายความเครียด และช่วยสร้างสังคม เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งคนวัยเดียวกันและ/หรือบุตรหลานต่างวัย ถือเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวัยได้เป็นอย่างดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

บรรณาธิการวารสารวิจัยวิชาการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ก
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	ข-จ
บทบรรณาธิการ	ฉ-ด

บทความวิจัย:

การพัฒนาภูมินิเวศธรรมชาติผ่านกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชน พื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก	
: พระครูรัตนสุตาภรณ์, พระราชรัตนสุธี, พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี, พระสันต์ทัศน์ คมภีรปญโญ ณัฏยาณี บุญทองคำ และกษิติศร์ ชื่นวิทยา	1
การพัฒนางานสาธารณสุขสงเคราะห์ด้วยยาสมุนไพรของพระสงฆ์ไทย	
: พระครูธรรมธรรปิยะ ปิยชโน (ภูรีปรีชาเลิศ), พระมหาไฉ้ ธมมเมธี และศิริโรจน์ นามเสนา	17
รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 4 ตามหลักอิทธิบาท 4	
: พระครูวินิตธรรมมาทร (สมพร นิมนวล), วรกฤต เกื้อนช่าง และ พระเทพวชิรเมธี (วีระ วรปญโญ)	29
การพัฒนาอินทรีย์ 5 ของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดสิงห์บุรี	
: พระมหาภัทรชัย กิจจชโย (เพียรประจักษ์), พระมหาไฉ้ ธมมเมธี และศิริโรจน์ นามเสนา	45
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสตรีมเมอร์อินโนเวเตอร์ร่วมกับเกม	

เป็นฐาน เรื่อง แอนิเมชัน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : ศักรินทร์ ยอดแก้ว และธัญวดี กำจัดภัย	55
การสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมทักษะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยการประยุกต์ใช้ ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ กรณีศึกษานักศึกษาครุศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา : ขวัญดาว ปิ่นทองพันธุ์	69
การพัฒนาทักษะการฟังผ่านภาพยนตร์การ์ตูนภาษาอังกฤษและการตั้งคำถาม ตามลำดับขั้นของ Revised Bloom's Taxonomy สำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 : พิมพ์พลอย จันทร์ และสุดาภาบุญณ์ ปัทมดิลก	83
แนวทางการจัดการความเสี่ยงของอุตสาหกรรมการผลิตคอนกรีตผสมเสร็จจาก ตะวันตกของประเทศไทย : อัครนัย แยม้ออาษา และทักษญา สง่าโยธิน	99
พัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาความสามารถการ เขียนบทความวิจัยและการนำเสนอผลงานวิจัยสำหรับครู : จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์	117
พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนนายสิบตำรวจรุ่นที่ 14 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 6 จังหวัดนครสวรรค์ : ศุภกาณห์ เจริญสุข	131
การศึกษาองค์ประกอบการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา : รัตดาวรรณ วงศ์คำจันทร์, วาโร เฟ็งสวัสดิ์ และเอกลักษณ์ เพ็ญสา	145
องค์ประกอบของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารวิทยาลัย สังกัด สถาบันพระบรมราชชนก : พีระ ตีเลิศ, อัจฉรา นิชมาภา และธีระวัฒน์ มอนไธสง	161

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียน
มัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร ตามหลักอิทธิบาท 4

: ไพรัตน์ กลิ่นทับ, วรกฤต เกื่อนช้าง และพระมหาอุตร อุตุตโร 177

รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน
กรุงเทพมหานคร

: ทัชชกร แสงทองดี และชนิกา แสงทองดี 193

การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการคิดขั้นสูงของผู้เรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา

: จิราภรณ์ มีสง่า และศิริพล แสนบุญส่ง 211

การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบ
ผสมผสานเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏ
ศิลป์

: พิมพ์พรลภัส ลักษณะวิเชียร, ภาสกร เรืองรอง และพิชญภา
ยวงสร้อย 227

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน เรื่อง
เครื่องมือทางภูมิศาสตร์และเวลาโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

: ภัสราภรณ์ งามสมจันทร์, เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์ และภาราดร
แก้วบุตรดี 247

การบูรณาการหลักการจัดการขยะและหลักพุทธธรรมเพื่อสร้างสรรค์ นวัตกรรม
วิถีพุทธสำหรับจัดการขยะในชุมชน

: แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม, อรชร ไกรจักร, กรรณิการ์ ชาวเงิน, พระ
มหาวัชรธรรม์ ศรีขุ้ย, พระมหาวุฒิชัย บุญถึง และพระมหานุกูล
อริยธรรมวัฒนา 261

การพัฒนาการบริหารจัดการในการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมของศาลยุติธรรม

: สมาน ศิริเจริญสุข, บุญทัน ดอกไธสง และสุรพล สุยะพรหม 279

**รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณีย
ธรรม 6**

: มณฑิรา บุตโยธี, วรกฤต เลื่อนช้าง และธานี เกสทอง 297

บทความวิชาการ:

การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับพระภิกษุสามเณร

: พระนพดล สุทธิธมโม (มุลทาทิ), พระปลัดวุฒิมิพงษ์ กิตติวัฒนโณ
(ผลไม้) และพระปลัดเมธี เขมปบุญโญ (สอนวันดี) 315

วิธีการฟังพระรัตนตรัยในชีวิตประจำวัน

: พระเทพ ปิยสีโล (ฟังทองคำ) และศิริโรจน์ นามเสนา 331

ความสุขในชีวิตของผู้สูงอายุ

: อัญชลี เชี่ยวโสธร, ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์
และรัญจวน คำวชิรพิทักษ์ 347

**รูปแบบการวัดการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาใน
ยุคดิจิทัล**

: ประภาส จันทร์โคตร, พงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ
และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย 363

การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุโดยใช้เกมกระดาน

: ชนันภรณ์ อารีกุล, วิกรม จันทร์จิตร และณัฐพล คุปต์ธนโรจน์ 385

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิจัยวิชาการ 402

แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์ 403

หนังสือขอสงวนบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารวิจัยวิชาการ 422